

Założenia i cele konferencji
TOWARZYSTWA TEOLOGÓW DOGMATYKÓW

Sakrament małżeństwa we współczesnej debacie teologicznej

Bydgoszcz
21-23 września 2015

Synod Biskupów na temat małżeństwa i rodziny, obradujący 5-19 X 2014 r. w Rzymie, stał się w środowisku kościelnym impulsem ożywiającym dyskusję wokół chrześcijańskiej wizji małżeństwa i rodziny. Komentarze, opinie, a nawet kontrowersje towarzyszące obradom synodalnym, spotęgowane opublikowaniem „relatio synodi”, ukazały, jak bardzo spolaryzowane są stanowiska na temat rozumienia i znaczenia sakramentalności małżeństwa. W wielu wypowiedziach wybrzmiewał ton mocnej krytyki, sugerującej odejście Synodu od prawowiernego nauczania Kościoła oraz uleganie naciskom laickiej i antymałżeńskiej ideologii. Inni twierdzili, że postawa ojców synodalnych to głos rozsądku i wyraźnej troski w obliczu rzeczywistych trudności, z jakimi mierzy się dziś chrześcijańskie małżeństwo i rodzina. Wśród licznych postulatów posynodalnych pojawiły się sugestie, aby właśnie teologowie-dogmatycy podjęli się nowego przemyślenia istoty sakramentu małżeństwa w kontekście przemian i doświadczeń społeczno-kulturowych, na które wskazał Synod.

Wychodząc naprzeciw zgłaszanym propozycjom Towarzystwo Teologów Dogmatyków organizuje konferencję naukową poświęconą rozumieniu sakramentalności małżeństwa. Swoją debatę pragnie usytuować w szerokim horyzoncie: historycznym, kanonicznym, społecznym i teologicznym. Próba nakreślenia obszaru problemowego konferencyjnej debaty pokazuje, że nie może przemilczeć ważnych, czasem trudnych zagadnień.

Oto propozycja niektórych z nich:

1/ *kulturowe przemiany i ich wpływ na społeczną rolę małżeństwa i rodziny:* wykształcenie, praca zawodowa, emigracja zarobkowa, podkreślanie sfery prywatności małżeńskiej, coraz większa rozbieżność między nauką Kościoła (zwłaszcza w kwestiach moralności seksualnej i obyczajów) a przekonaniami i postępowaniami wiernych;

2/ *rozwój nowoczesnej świadomości humanistycznej i personalistycznej:* dążenie do osobowego spełnienia każdej jednostki, kształtowanie wzajemnych relacji na zasadzie dialogu i partnerstwa, dynamiczna wizja człowieka i życia, sfera podejmowania decyzji życiowych, równouprawnienie płci, rewaloryzacja płciowości, uwzględnienie konkretnych doświadczeń małżeńskich, kwestia upodmiotowienia treści wiary i wzięcia odpowiedzialności za ich przyswajanie w życiu rodziny;

3/ *znaczenie wspólnotowego i kościelnego charakteru małżeństwa:* Na ile „przeciętne” małżeństwo sakramentalne w swych zwyczajnych przejawach realizuje profetyczno-charyzmatyczną misję Kościoła na tle małżeństw niesakramentalnych?

4/ kwestia nierozzerwalności małżeństwa z uwzględnieniem regulacji prawnych w tej materii: Jak należy rozumieć Jezusowe orędzie o nierozzerwalności małżeństwa w sytuacji, kiedy Kościół przypisuje sobie (pod pewnymi warunkami) prawo rozwiązania węzła? Jakie racje stoją za tym, aby faktowi samej płciowej wspólnoty przypisywać możliwość czynienia małżeństwa „absolutnie” nierozzerwalnego w odróżnieniu od tego „tylko warunkowo”? Czy podstawa, na której zostaje określona owa nierozzerwalność w sensie absolutnym lub warunkowym jest dostatecznie (teologicznie!) dowiedziona? Czy podstawa ta jest osadzona w osobowym przymierzu czy bardziej umowie prawnej? Czy wobec tego nierozzerwalności małżeństwa nie tłumaczy się zbyt z prawniczego punktu widzenia?

Czy małżeństwo absolutnie nierozzerwalne jako sakrament, stanowiący dar i zobowiązanie Boże, może się właściwie realizować bez wiary, zwłaszcza kiedy weźmie się pod uwagę sakrament chrztu, gdzie istnieje polecenie odłożenia a nawet odmowy jego udzielenia w przypadku braku zapewnienia wychowania w zakresie wiary i życia chrześcijańskiego? Na ile w obecnej praktyce duszpasterskiej i świadomości nowożeńców sakrament małżeństwa jest sakramentem wiary? Czy wobec tego można się domagać takiej samej nierozzerwalności wobec tych, dla których wiara w moc i znaczenie sakramentu jest zupełnie obca? Czy wobec tego ich małżeństwo można uznać za sakramentalne w pełnym tego słowa znaczeniu?

5/ ściślejsze powiązanie teologii stworzenia z nauką o zbawieniu (sakramentologią): sakramentalność małżeństwa jest zakorzeniona immanentnie w naturze związku mężczyzny i kobiety (w każdej kulturze i religii wyraża on nienaruszalną wartość, a nawet możliwość doświadczenia transcendencji), a więc nie opiera się tylko na zewnętrznym „geście” błogosławieństwa; akceptacja stworzonego związku mężczyzny i kobiety jest obrazem związku Boga z ludźmi; współistnienie z drugim mężczyzny i kobiety umożliwia współistnienie Boga z człowiekiem; sakrament jako żywa i skuteczna obecność Boga w ludzkim życiu;

6/ sakrament małżeństwa w relacji do innych sakramentów, szczególnie Eucharystii: Czy w obecnej sytuacji zagadnienie niedopuszczalności rozwiedzionych do Komunii św. nie opiera się zbyt na argumentacji jurydyczno-legalistycznej? Czy nie zostaje pominięty teologiczny sposób uzasadnienia, uznawany przez niektórych teologów za jedynie symboliczno-estetyczne, że każdy sakrament, a szczególnie eucharystia i małżeństwo, są znakiem wierności i miłości Boga wobec człowieka (Chrystusa do Kościoła), że są najdoskonalszym odwzorowaniem Boga oraz sposobem realizacji Jego przymierza z ludźmi?